

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U.: FR. GEERTS, WILGENLAAN 21, 2390 MALLE

NR. 6 / NOVEMBER-DECEMBER 2003

AFGIFTEKANTOOR: ANTWERPEN X

DE NATIONALE REVOLUTIE VAN VLADIMIR POETIN

ZATERDAGOGHTEND 25 oktober jl. arresteerde de veiligheidsdienst van de Russische president Poetin in een spectaculaire actie de zakenman Mikhail Chodorkovski. Chodorkovski's privé-vliegtuig werd tijdens een tussenlanding in Novosibirsk plotseling door agenten van de federale veiligheidsdienst F.S.B. (de opvolger van de K.G.B.) omsingeld. De zakenman werd aangehouden op beschuldiging van o.m. fraude, schriftvervalsing en belastingontduiking.

Chodorkovski had politieke ambities. Hij had laten weten dat hij in 2008 wel eens een gooi naar het presidentschap zou kunnen doen. Meteen zijn de verwijten in de media aan het adres van Vladimir Poetin niet uit de lucht: hij is een antidemocraat, een verkapt dictator die geen tegenspraak duldt en die de alleenheerschappij voorbereidt.

« Voor Chodorkovski stond alles in stelling om bij de Doema-verkiezing in december een politieke machtsbasis uit te bouwen die vervelend kon worden voor Poetin », aldus *De Standaard* (27 okt. 2003). « Wie zoveel macht vergaart, krijgt de justitie op zijn nek. »

In een interview met het Duitse weekblad *Der Spiegel*, enkele weken vóór zijn aanhouding, had de zakenman het trouwens over « de veiligheidsdiensten en de militairen waarmee de president zich graag omringt » en die « aansturen op een meer autoritaire staat ». Gelukkig was hij er nog om de bedreigde democratie te redden: « Ik engageer me in de strijd voor een democratisch Rusland. »

DE OLIGARCHEN VAN HET JELTSINTIJDPERK

Vladimir Poetin voorstellen als een machtswelusteling is al te gemakkelijk en is een loopje nemen met de waarheid. In werkelijkheid heeft de president sinds zijn aantreden slechts één doel voor ogen: *het vrijwaren van het nationaal belang van Rusland*. De vijanden van dit nationaal belang zijn de geldhaaien van het kaliber van Chodorkovski, die schatrijk werden op de puinhopen van de vroegere Sovjet-Unie.

Mikhail Chodorkovski is de grote baas van het olie-

concern Yukos en geldt als de rijkste man van Rusland. Men schat zijn persoonlijk vermogen op acht miljard dollar. Hij is één van die zogenaamde « oligarchen », sluwe ondernemers die heel hun fortuin opbouwden onder Poetins voorganger, Boris Jeltsin. Onder diens bewind werden de grote staatsbedrijven uit de sovjetperiode geprivatiseerd en voor een appel en een ei opgekocht door gewiekste – en gewetenloze – zakenlui. « De Russi-

« Een goed begrepen gezag is niet democratisch maar demofiel: dit gezag « houdt van het volk » maar is er niet de slaaf van, het durft het volk bevelen geven en wacht niet op zijn toestemming om in alles voor het welzijn ervan te zorgen » (abbé Georges de Nantes, *Les 150 Points*, punt 84).
Op de foto: president Vladimir Poetin met de Indiase premier Vajpayee – foto AFP

sche staat, toen nog onder leiding van Boris Jeltsin, verkocht Yukos in 1995 voor 350 miljoen dollar aan Chodorkovski. Acht jaar en een beursgang later heeft het concern een beurskapitalisatie van bijna 30 miljard euro » (*De Standaard*, 28 okt. 2003). Chodorkovski pocht er trouwens op dat hij zijn acht miljard dollar op acht jaar tijd verdiend heeft...

Enkele maanden geleden maakte de steenrijke magnaat bekend dat hij twee oppositiepartijen financiert. Kort daarop kocht hij een bekende Russische krant op, de *Moskovskije Novosti*, met de uitgesproken bedoeling

DE DERDE WEG

« Na Jeltsins dronkemansgebral heeft Poetin Rusland weer een waardig internationaal aanzien gegeven. De instabiliteit van de jaren negentig en de vrees voor een uiteenvallen van de staat zijn voorbij. De economie groeit.

« De technocraat Poetin heeft veel Russen hun zelfvertrouwen teruggegeven. Ze kunnen weer trots zijn op hun land. Poetin treedt hard op tegen corruptie en heeft de willekeur van de macht in de provincie aan banden gelegd.

« Poetin wilde maar één dictatuur, verkondigde hij: **de dictatuur van de wet**. En ook de Russische publieke opinie wil die ijzeren vuist. Mensenrechtenactivist Sergej Kovaljov schreef in The New York Review of Books dat Russen niet zo happig zijn op Westerse democratie: "Wij willen het communisme niet terug, **maar we hebben genoeg van jullie democratie, jullie vrijheid, jullie mensenrechten**. Wij willen orde." »

uit « Wordt vervolgd » van 20 nov. 2002

er een wapen voor zijn persoonlijke politieke ambities van te maken.

De « olietsaar » Chodorkovski is een liberaal zonder enige belangstelling voor het welzijn van zijn vaderland, een vertegenwoordiger van het anonieme kapitalisme die maar één doel voor ogen heeft: *money making*. Zijn oliebedrijf onderhandelde in september over een fusie niet alleen met het concern Sibneft van Roman Abramovitsj, een andere oligarch, maar ook met de Amerikaanse gigant Exxon...

Ondertussen moeten de gewone Russen elke dag vechten om het hoofd boven water te houden. Sommigen verdienen amper 450 roebel of 146 euro per maand. In bepaalde streken zit zeventig procent van de bevolking onder de armoedegrens. Dat Poetin onbevreesd de strijd aanbindt met de oligarchen om hun macht en invloed te breken, **en zo Rusland van een verdere uitverkoop ten koste van de gewone burgers te redden**, draagt dan ook massaal de goedkeuring van de Russen weg.

De Russische president heeft zich vast voorgenomen dat het Kremlin niet langer de gevangene van de oligarchen zal zijn. Hij streeft naar **het herstel van de integriteit van de staat** en naar **de normalisering van het kapitalistisch systeem in Rusland**. Poetins nieuwe ordewoord is « *ravno-oedalennost* »: het bewaren van een gelijke afstand tegenover alle economische actoren – de eenvoudige kleermaker even goed als de schatrijke magnaat. Privé-belangen zijn ondergeschikt aan het algemeen belang, voorkeursbehandeling van welgestelde individuen is uit den boze. Daarmee voert Poetin een noodzakelijke correctie in op het onder Jeltsin ingevoerde (binnengedrongen ?) kapitalisme.

HET VERZET IN LONDEN

Wie bijzonder fel te keer gaat tegen de arrestatie van Chodorkovski is een andere oligarch, Boris Abramovitsj ["zoon van Abraham", sic] Berezovski. Die zit veilig in

Londen, waar hij asiel kreeg toen hij in 2000 halsoverkop vluchtte uit Rusland om een proces wegens belastingontduiking te ontlopen. Hij zou de staat voor 1,8 miljard euro hebben opgelicht !

Berezovski bouwde zijn fortuin op in de autohandel en in de olie. Ook hij maakte handig gebruik van de uitverkoop van de communistische staatsbedrijven om zijn kapitaal te vertienvoudigen. Met zijn geld kocht hij o.a. kranten en de TV-zenders *ORT* en *TV6* op. Volgens verschillende bronnen zou hij zelfs het islamitisch verzet in Tsjetsjenië financieel gesteund hebben.

De oligarch werd de « peetvader van het Kremlin » genoemd. In 1996 bewerkte hij met geld en mediasteun de hervervorming van Boris Jeltsin, die hem van dan af schatplichtig was en hem beloofde met invloed, privileges en nog meer geld. « *Op het hoogtepunt van zijn macht had Berezovski zelfs de presidentsfamilie Jeltsin in zijn zak. Hij kon ministers maken of breken* » (De Standaard, 31 okt. 2003). De « peetvader » was in die periode nauw bevriend met Jeltsins dochter Tatjana, van wie iedereen wist dat zij tijdens haar vaders ziekte in Moskou de lakens uitdeelde.

Toen Jeltsin Vladimir Poetin als zijn opvolger aanstelde, schudde deze het juk van Berezovski vastberaden van zich af. De oligarch reageerde heftig maar moest het onderspit delven en nam de wijk naar het buitenland. In 2001 vaardigde de Russische staat tegen hem een internationaal aanhoudingsmandaat uit. Londen verleende hem politiek asiel, en sindsdien leeft Berezovski daar in een gouden kooi.

Het Amerikaanse weekblad *Time* vergelijkt de verbannen peetvader met Trotski, de tegenstander van... Stalin. « *Maar de tijden zijn veranderd: Poetin kan Berezovski bezwaarlijk met een ijshouweel het hoofd laten inslaan* », schrijft correspondent Joeri Zarakhovitsj (*Time* van 15 feb. 2002). Zulke uitlatingen zijn tekenend voor het beeld dat men in het Westen van de Russische president wil ophangen. De oligarchen kunnen zich in de handen wrijven bij zoveel kortzichtigheid – of moedwil.

De peetvader heeft gezworen om Poetin met alle mogelijke middelen ten val te brengen. Als een nieuwe Spaak of De Gaulle coördineert hij vanuit Londen het verzet tegen de Russische president. Hij wil zijn fortuin gebruiken, zo geeft hij in een recent interview toe, om een grote coalitie van linkse en rechtse partijen te smeden die als enig programmapunt de omverwerping van Poetin heeft. Eerste stap daartoe: de boycot van de verkiezingen in december e.k. Als deze boycot slaagt, komt de legitimiteit van Poetins positie in het gedrang: zijn vijanden zullen dan onderstrepen dat de president het vertrouwen van een groot deel van de kiezers kwijt is. Zijn tegenstanders **binnen en buiten Rusland** zullen dan niet nalaten hem af te schilderen als een ondemocratische dictator. En sinds Saddam Hoessein weten we welk lot geschandvlekte dictators te wachten staat...

Dit artikel is gebaseerd op een conferentie gegeven door broeder Bruno Bonnet-Eymard op 2 november 2003.

EDITH STEIN

SLACHTOFFER VOOR HAAR VOLK

In ons vorig nummer beschreef broeder Bruno Bonnet-Eymard de jeugd van Edith Stein, de openbaring die de fenomenologie van Husserl voor haar betekende en haar uiteindelijke bekering tot het katholicisme. In het tweede deel van zijn studie volgen we haar op de weg naar het martelaarschap, als bewust zoenoffer voor de bekering van haar volk.

VAN 1923 tot 1931 vinden we Edith Stein in Spiers (Speyer), in de schaduw van het dominicanessenklooster *Sankt Magdalena*. Het is voor haar een periode van grote werkzaamheid die helemaal verlicht wordt door de vreugde de waarheid te ontdekken. Als lerares Duits in de hoogste klassen van het college voor meisjes bereidt Edith de leerlingen voor op het staatsexamen en weldra ook de jonge zusters op het onderwijs. « *Zij was voor ons een lichtend voorbeeld* », schrijft de moeder-overste. Edith was heel eenvoudig en nederig toegewijd aan haar dagelijkse taak. Het liefst zou zij onopgemerkt hebben willen blijven. Maar dat was onmogelijk. Leerlingen en onderwijzeressen deden onophoudelijk een beroep op haar talent om de moeilijkste vraagstukken uit te leggen. Nooit weigerde ze, trouw aan het grondprincipe dat ze ooit in een brief als volgt verwoordde :

« Wat de omgang met de mensen betreft : voor de geestelijke nood van onze evennaaste dient elk gebod te wijken. Want onze persoonlijke bezigheden zijn slechts middelen in functie van een doel, terwijl de liefde tot de naaste het doel zelf is, vermits God Liefde is » (aangehaald in : moeder Teresa Renata, *Edith Stein*, Nederlandse uitgave Bilt-hoven-Antwerpen 1951, p. 81).

Op zon- en feestdagen, wanneer de zusters naar de spreekkamer werden geroepen, ontlastte Edith hen van de afwas. Op vrije dagen bracht zij uren door met de bedeling van soep aan het volk. Zij had zich de lijst van armen van de stad laten bezorgen en in de Kerst-tijd zag men haar stiekem verdwijnen, beladen met in het geheim klaargemaakte pakjes.

Ze gaf vervolmakingslessen aan de jonge onderwijzeressen. « *Ze ontfermde zich over ons met een buitengewone tederheid, als een moeder; maar toch zou niemand eraan gedacht hebben haar ongehoorzaam te zijn, zelfs niet in gedachte.* » De jonge vrouwen kwa-

men naar haar kamer en gingen rondom haar op de vloer zitten « *om geen tijd te verliezen met het aanbrengen van een tiental stoelen* ». Edith sprak met hen over de politieke actualiteit en de grote sociale problemen van het ogenblik, iets wat toen compleet nieuw was.

HET BEELD VAN DE BIDDENDE KERK

Vanaf 1928 begaf zij zich voor de Goede Week naar de aartsabdij van Beuron, aan de oevers van de Donau dichtbij Sigmaringen. Beuron was één van de centra van de liturgische vernieuwing en een trefpunt van “zoekende” intellectuelen... Ze ontvluchtte de toeloop van pelgrims, de studiekringen en de discussies. Ze bracht vele uren door in gebed in een weinig bezochte zijkapel van de abdijkerk. Een priester verraste haar tijdens zo’n bezinning, terwijl ze verzonken was in stil gebed :

« Het leek me alsof ik aanwezig was bij het gebed van de primitieve Kerk, Ecclesia orans, zoals zij uitgebeeld wordt in de orante-figuren op de muren van de Catacomben. Edith leek mij de levende incarnatie van dit

gebed dat de Kerk, rechtop staande maar nochtans reeds van de aarde opgetild, richt tot God. En dit was geen bizarre inval. Zij was inderdaad het type van de in deze tijd staande en toch daaraan onttrokken Kerk, die in haar innerlijke verbondenheid met Christus niets anders kent dan het Woord van de Heer : “ Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij in waarheid geheiligd mogen zijn ” (Jo. 17, 19) » (aangehaald in : moeder Teresa Renata, o.c., p. 96).

Een vriendin vertelt dat Edith op Goede Vrijdag van 4 uur in de ochtend tot het vallen van de nacht onafgebroken aanwezig was in de abdijkerk, zonder iets te eten. Wie haar verbaasd vroeg hoe zij deze strenge vasten kon volhouden, kreeg te horen : « **Mijn oude moeder, die 84 jaar is, neemt nog altijd vasten-**

periodes van vierentwintig uur in acht. En waarom zou men dit niet volhouden op de dag van de dood van Onze-Lieve-Heer ? » Woorden uit 1932 : de voorbereidingstijd van het slachtoffer, tien jaar voor de holocaust.

Een andere jonge vrouw zag haar lange tijd bidden voor het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten. *« Ik begreep haar niet », geeft ze toe, « want ik vond dat dit beeld van vrij slechte smaak getuigde en ik verbaasde mij over de devotie van Edith. Het is slechts veel later, toen ik haar dood vernomen had, dat ik besepte dat Onze-Lieve-Vrouw van Erbarmen haar kind toen onderrichtte over het lijden dat ook zij zou moeten dragen... »*

*« Op het moment dat wij bij een kop koffie afscheid van mekaar namen, bij haar laatste bezoek aan Spiers, zei ik haar : “ Maar juffrouw, u leeft ? ” En zij antwoordde mij : “ **Hoe zou ik geen verdriet hebben en beven als ik weet dat Hitler zich weldra gaat vergrijpen aan mijn familie en aan mij !** ” »*

Zuster Aldegondis herinnert zich : *« Hoe zou ik die zo ernstige en onbeschrijflijk smartelijke blik kunnen vergeten die ze wierp op de Gekruisigde – de Koning van de joden – toen ze in het verloop van de gebeurtenissen de aankondiging voorzag van een steeds gewelddadiger racistische vervolging. Ik hoorde hoe ze op een dag fluisterde : “ **HOEVEEL TOCH ZAL MIJN VOLK MOETEN LIJDEN ALVORENS HET ZICH BEKEERT !** ” En bliksemsnel kwam een gedachte in me op : Edith offert zich op aan God voor de bekering van Israël... »*

Desondanks toonde zij zich opgewekt en blijmoedig, lachte hartelijk, bracht leven in de meest banale gesprekken. Ze was begiftigd met een buitengewone zin voor humor en zag beter dan wie ook het komische van een situatie in.

Haar dagen begonnen om 5 uur in de ochtend en eindigden pas rond 11 uur 's avonds. Ze ging elke dag te communie en las nauwgezet het brevier. Soms waakte ze de ganse nacht bij het Tabernakel en hernam ze 's morgens haar taak zonder zichtbare moeite. *« Hoe zou zo'n nacht me kunnen uitputten ! »*, antwoordde ze op een dag met een glimlach om verdere uitleg te ontwijken. Van vroeger al dateerde haar gewoonte om nooit vlees te eten. Haar maaltijden waren altijd sober en vasten deed ze dikwijls.

IN DIENST VAN DE WETENSCHAP

In een artikel gepubliceerd bij de tiende verjaardag van de dood van Edith Stein herinnert pater Erich Przywara, S. J., aan zijn ontmoeting met haar en hun gemeenschappelijke arbeid : *« Ze bezat een tweevoudige gave : langs de ene kant een onbegrensd bevattingsvermogen van de wezens en de dingen, een heel vrouwelijk aanvoelen ; maar langs de andere kant ook een objectief en mannelijk intellect. In discussies kreeg dat tweede aspect van haar persoonlijkheid niet zelden de overhand. Men beleefde dan vinnige woordenwisselingen tussen haar en haar gesprekspartner waarbij niets nog haar uiterste fijngevoeligheid verried. Haar*

stijl was helder en harmonieus, zoals haar hele voorkomen. »

Het was diezelfde pater Przywara die haar aanpoorde om de *BRIEVEN* van Newman en daarna het werk *DE VERITATE* van de H. Thomas van Aquino in het Duits te vertalen. Ze kweet zich tot in de perfectie van beide opdrachten. Ze eerbiedigde tot in de kleinste details de gedachten van Newman en het bijzondere ritme van zijn stijl. Wat de vertaling van Sint-Thomas betreft, wekte zij bewondering op door de voortreffelijkheid van haar commentaren op deze bij de meerderheid van de Duitsers nog onbekende tekst. *« Het is een wonder een vertaling te ontdekken die de doorzichtige klaarheid van het Latijn van Sint-Thomas zo getrouw overzet in de Duitse taal... Overigens is de kunde van de vertaalster zo groot en zijn haar voetnota's zo rijk aan betekenis dat men zich helemaal vertrouwd voelt tegenover dit werk als was het geschreven voor ons modern intellect. Overal is het Sint-Thomas en Sint-Thomas alleen, want nooit verdringt de woordenschat van de fenomenologie – die de vertaalster als geen ander beheerst – de taal van de heilige. Nochtans lijkt het erop dat Husserl, Scheler en Heidegger voortdurend aanwezig zijn en uitgenodigd worden om hun leer te confronteren met die van een Thomas van Aquino, die als het ware in de arena van de hedendaagse filosofie is neergedaald : over en weer worden daardoor deuren geopend »* (pater Przywara in een artikel in het tijdschrift *« Stimmen der Zeit »*, 1931).

In het begin van de jaren dertig begon Edith in heel Duitsland voordrachten te geven, met groeiend succes. Ze verstond de kunst om zich uit te drukken met een rustige zekerheid, zonder één gebaar en met een hel-

dere en goed te onderscheiden stem. Haar handen hield ze samen of gevouwen, en zonder een beroep te moeten doen op stijlfiguren of stemverheffingen slaagde ze er in om haar toehoorders onafgebroken te boeien. Zuster Aldegondis: « *Nooit zal ik haar manier van spreken vergeten. Het was onbeschrijflijk. Ze sneed de meest ernstige problemen aan met zeer grote ernst en met een verrukkelijke glimlach.* » Zonder acht te slaan op lofspraak of commentaar schreef Edith aan dezelfde zuster: « *Als ik mij niet verplicht voelde over bovenna-tuurlijke dingen te spreken, zou niets mij kunnen doen besluiten om het spreekgestoelte te beklimmen... In wezen is het steeds een heel eenvoudige waarheid die ik te vertellen heb: hoe men kan beginnen leven door zijn hand in die van de Heer te leggen.* »

Op 22 november 1931 gaf ze een voordracht voor een groot katholiek publiek te Heidelberg, over de Heilige Elisabeth van Hongarije, « *een brandend hart, een hart dat door zijn trouwe, tedere en fijngevoelige liefde alle harten in verrukking bracht. Een hart dat overliep van liefde.* » Als men deze lofreden herleest in het licht van de latere gebeurtenissen lijkt het wel een autobiografisch verhaal.

In 1932 verliet Edith Stein de dominicanessen van Spiers. Ze was aangesteld als privaatsdocente aan het Duitse Instituut voor wetenschappelijke Pedagogie in Münster, en nam daar haar intrek in het *Collegium Marianum*.

« *Met spanning zag men het eerste middagmaal tegemoet, toen het bekend was geworden dat Dr. Stein deel zou nemen aan de gemeenschappelijke maaltijden en niet op haar kamer zou dineren. Bij haar verschijnen sloeg de spanning om tot verbazing. Een klein, onooglijk dametje trad binnen, haast overdreven eenvoudig gekleed, zonder iets opvallends in haar voorkomen* » (moeder Teresa Renata, o. c., p. 115). Toch maakte deze eerste ontmoeting een diepe indruk: « *Uit haar wezen sprak grote geconcentreerdheid. Zij beschikte over een innerlijke beheerstheid, zo eigen aan bijzondere mensen die een diep innerlijk leven leiden, als resultaat van hun grote geestelijke zelfdiscipline. De vriendelijke en opvallend bescheiden wijze waarop zij onze groet beantwoordde, verried een zielenhouding waarin eenvoud en waardigheid samengaan...* » (ibid., p. 115-116).

Voor Edith begon een druk jaar van wetenschappe-

lijke arbeid en doceren. Ondertussen bleef ze ook verder lezingen en conferenties geven. Maar de politieke ontwikkelingen in Duitsland maakten een abrupt einde aan deze periode: **in 1933 kwam het nationaal-socialisme aan de macht, en bij wet werden niet-ariërs uit openbare ambten uitgesloten.** Ook Edith Stein viel onder deze wet. Op 25 februari 1933 gaf zij haar laatste college en legde zij haar functie als privaatsdocente neer.

DE BERG VAN DE KARMEL

Op weg naar Beuron, waar ze de Goede Week wilde doorbrengen, maakte Edith een tussenstop in de Karmel van Keulen. Het was de avond van de eerste vrijdag van de maand april 1933: « *Ik richtte me innerlijk tot Onze-Lieve-Heer en zei Hem dat ik wist*

dat het zijn Kruis was dat ons volk werd opgelegd. De meerderheid van de joden erkende de Verlosser niet, maar kwam het hen die Hem wél begrepen niet toe dit Kruis te dragen? Dat was het wat ik verlangde te doen. Ik vroeg Hem alleen mij te tonen hoe. Terwijl de plechtigheid in de kapel ten einde liep ontving ik de innerlijke zekerheid dat ik verhoord was. Alleen wist ik nog niet onder welke vorm het Kruis mij gegeven zou worden. »

Wat staan wij hier ver van de postconciliaire godsdienst, die niet meer spreekt over het Kruis noch over de bekering van het joodse volk! Wij staan aan de voet van de **steile berg**, met op de top

een groot Kruis, zoals deze door Onze-Lieve-Vrouw getoond werd aan de drie kinderen van Fatima op 13 juli 1917. Edith Stein begrijpt dat haar volk zal moeten lijden voor de vervloeking die het eertijds over zichzelf en over zijn nageslacht heeft afgeroepen (Mt. 27, 25). Daarom draagt zij zichzelf op als zoenoffer aan de Barmhartigheid Gods, opdat het Kostbaar Bloed van de Verlosser daadwerkelijk haar volk zou besprenken, maar dan om over dit volk de Barmhartigheid te laten neerdalen opdat God er medelijden zou mee krijgen en het tot bekering zou brengen.

Reeds geruime tijd had Edith de volle omvang voorzien van de vervolging die de joden zou treffen. Aan dom Walzer, de aartsabt van Beuron, overhandigde ze een boodschap voor de Paus om hem te verwittigen dat de katholieken evenzeer bedreigd wer-

den als de joden. Maar Pius XI liet deze brief onbeantwoord...

« Plots leek het mij heel duidelijk dat de hand van de Heer zwaar op zijn volk neerviel, en dat ik deelgenoot werd van het lot van dit volk. »

Twaalf jaar was ze nu al bezig met de gedachte aan intreden in de Karmel, « *sinds die bijzondere dag in de zomer van 1921 toen het LEVEN van de Heilige Teresia mij in handen viel en een einde maakte aan mijn langdurige omzwervingen op zoek naar het ware geloof. Toen ik op Nieuwjaarsdag 1922 gedoopt werd, had ik het gevoel dat dit nog maar een etappe was, een voorbereiding op mijn intrede in de Orde van de Karmel...* »

« *Ik had acht jaar bij de zusters dominicanessen van Spiers geleefd, diep met hen verbonden, zonder eraan te denken in hun communiteit in te treden. Ik beschouwde Beuron als “het voorportaal van de Hemel”, maar de gedachte benedictines te worden is nooit in me opgekomen. Steeds was het mij voorgekomen dat de Heer iets voor mij in de Karmel had weggelegd, iets dat ik nergens anders kon vinden. »*

Tijdens een eerste ontmoeting met de zusters in de spreekkamer van de Keulse Karmel moest Edith voor hen zingen, wat ze bijna fluisterend deed, « *want het viel mij zwaarder dan wanneer ik het woord had moeten richten tot duizend toehoorders...* » Nadat zij er een maand als “toeschouwer” had doorgebracht, werd haar intrede in de Karmel vastgelegd op 15 oktober, feestdag van de H. Teresia van Avila.

De moeilijkste stap was de aankondiging van het nieuws aan haar moeder.

« *De eerste zondag van september was ik met mijn moeder alleen thuis. Ze zat voor het raam, haar breiwerk in de hand, en ik was heel dicht bij haar. Plots kwam de lang verwachte vraag over haar lippen :*

- Wat ga je precies doen bij die zusters in Keulen ?
- **Hun leven delen.**

« *Moeder maakte een wanhopige beweging. Ze ging verder met breien maar liet een deel steken van haar breiwerk vallen. Terwijl ze die met bevende hand terug probeerde op te nemen en ik haar daarbij wilde helpen, voelde ik hoe een afgrond ontstond tussen ons...*

« *Vanaf die dag was het gedaan met de vrede in ons huis. In de plaats kwam een drukkende sfeer. Van tijd tot tijd maakte moeder een heftige scène, weldra gevolgd door een crisis van innerlijke wanhoop [...].*

« *Mijn schoonbroer Hans Biberstein kwam me opzoeken de avond voor mijn vertrek. Hij voelde zich verplicht mij zijn visie nog eens uiteen te zetten ; hij kon mij niet begrijpen. Mijn intrede in het klooster, precies op het moment dat de joden leden onder vervolging, leek hem een breuk te veroorzaken tussen ons volk en mij. Dat ik het van mijn standpunt uit heel anders bekeek, kon hij niet vatten » (aangehaald in : moeder Teresia Renata, o. c., pp. 140-142).*

Hoe zou hij hebben kunnen begrijpen dat Edith zich aanbood als zoenoffer, net zoals Jezus, voor de redding van haar volk ? In feite drong zij daarmee door tot in

het hart van het mysterie van de gemeenschap der heiligen :

« *Wie in de Karmel intreedt », schreef ze, « is niet verloren voor de zijnen, wel integendeel : hij is hen van nut, want het is onze taak ons op te dragen aan God in naam van allen. »*

« *De laatste dag die ik thuis doorbracht, was de 12de oktober, mijn verjaardag. Tevens was het een joodse feestdag, namelijk de sluitingsdag van het Loofhuttenfeest. Mijn moeder woonde de godsdienstoefening in de synagoog van het rabbijnse seminarie bij. Ik vergezelde haar, omdat wij deze laatste dag nog zoveel mogelijk samen wilden doorbrengen. De rabbijn hield een prachtige preek. Op de heenweg hadden wij de tram genomen en weinig gesproken, maar mijn moeder wilde de terugweg te voet afleggen. Een weg van bijna drie kwartier, en dat voor een 84-jarige ! Ik moest het echter wel goed vinden, want ik bemerkte dat zij graag nog wat ongestoord met mij wilde praten.*

« *Zij vroeg me :*

- Vond je de preek niet mooi ?
- Jazeker.
- Als joodse kan men dus ook vroom en godsdienstig zijn ?
- **Natuurlijk, moeder, als men niets anders kent.**
- *Waarom was het nodig dat je iets anders ging leren ? Ik heb niets tegen Christus... Het is best mogelijk dat hij een zeer goed man was. Maar waarom heeft hij zich tot Gods Zoon gemaakt ? » (moeder Teresia Renata, pp. 142-143).*

DE BRUID VAN HET LAM

Dom Raphael Walzer, de geestelijke leidsman van Edith, gaf volgend commentaar bij haar beslissing : « *Van zodra het me onmogelijk werd haar in de wereld te houden liep ze regelrecht naar de Karmel, als een kind dat zich vol blijdschap in de armen van zijn moeder werpt. »*

Edith Stein verliet een wereld vol vrienden en bewonderaars, om binnen te gaan in de stilte van een verborgen leven. Ze werd door de kloostergemeenschap ontvangen als om het even welke andere postulante, en het merendeel van de zusters wist zelfs niets af van haar verleden en haar werken. Niemand dacht eraan de nieuwkomer te bewonderen, hoewel zij nochtans alle harten veroverd had door de beminlijkheid die van haar afstraalde. Een van haar medepostulanten getuigt : « *De oversten namen zelfs de geringste gelegenheid te baat om haar die zoveel roem vergaard had in de wereld te vernederen. »* Zonder blik achterom, zonder zichtbare inspanning trad ze vreedzaam en gelukkig binnen in een heel nieuw leven. Ze at goed, sliep als een roos en liep over van vreugde : drie kwaliteiten die volgens de H. Teresia tekenen zijn van een authentieke roeping.

« *Wanneer ik me in de stilte van het koor bevindt », aldus de postulante, « kan ik God niet genoeg bedanken dat Hij mij weggehaald heeft van de dwaalwegen om me toegang te geven tot zijn vrede. »*

Op zondag 15 april 1934 ontving Edith Stein het Heilig Kleet van de Orde en de naam van zuster Teresia Benedicta a Cruce, « *van het Kruis* ».

Op de dag van haar tijdelijke gelofte, Paaszondag 21 april 1935, was haar omgeving getroffen door de vrede die ze uitstraalde. Een studievriendin die haar enige dagen later bezocht, schreef : « *Haar stralende oogopslag en haar jeugdig voorkomen in de week na haar heilige professie zal ik niet gemakkelijk vergeten. Ze leek wel twintig jaar jonger en ik kwam diep onder de indruk van haar geluk... Nochtans, toen ik haar mijn vreugde verwoordde dat ze nu veilig was in de geborgenheid van de Karmel, antwoordde ze met grote beslistheid : “ Geloof daar maar niets van ! Men zal me zeker tot hier komen zoeken. In elk geval reken ik er niet op gespaard te blijven. ” Het stond haar duidelijk voor ogen dat ze zou moeten lijden voor haar volk, om haar zending te vervullen de haren terug te voeren tot het Huis* » (moeder Teresia Renata, p. 183).

In 1937, terwijl in Spanje de Burgeroorlog woedde, schreef ze : « *Hier leven we nog in vrede, in de beschutting van onze kloostermuren. Maar het tragische lot van onze zusters in Spanje is voor ons een heilzame waarschuwing en als een voorteken.* »

De eerste confrontatie had plaats naar aanleiding van de door Hitler georganiseerde volksstemming op 20 april 1938. Vooraf was door de overheid duidelijk bepaald dat geen enkele niet-ariër aan de stemming mocht deelnemen. De vrienden van het klooster en de meerderheid van de karmelietessen waren van mening dat men beter niet deelnam aan de verkiezingen : enkele stemmen meer of minder zouden niets veranderen aan de stand van zaken, en het leek hen de beste oplossing onopgemerkt te blijven en zich te doen vergeten.

Maar zuster Teresia Benedicta, gewoonlijk zo zacht en onderdanig, bezwoer haar medezusters krachtadig om tegen Hitler te stemmen, wat ook de gevolgen zouden zijn van een dergelijke houding voor de gemeenschap en voor ieder van hen. ***Ze hield hen met klem voor dat Hitler de vijand van God was en dat hij Duitsland meesleurde in een afgrond van verderf.*** Ze sprak vurig, heftig zelfs, zonder enige reserve. Nochtans bleef de gemeenschap twijfelen welke kant ze moest kiezen, en er heerste dan ook verwarring onder de zusters.

Op de dag die voor de stemming bepaald was, bood zich om 8 uur 's morgens een officiële delegatie aan in de Karmel. De mannen hadden een stembus en de vereiste lijsten bij zich en vroegen om zich te kunnen installeren in de spreekkamer, waar ze de stemmen zouden opnemen. De overste liet haar verbazing blijken voor deze onverwachte gang van zaken. Maar de woordvoerder van de delegatie zei haar dat de regering van het Reich op de hoogte was van de strenge regels inzake afzondering die voor de karmelietessen golden : men had dan ook besloten om de zusters in hun klooster te doen stemmen. De overste merkte op dat, ook al was de stemming geheim,

Zuster Teresia Benedicta van het Kruis heeft veel punten van overeenkomst met de H. Teresia van Lisieux.

Toen zuster Aldegondis toegaf dat ze « *niet hield van de stijl van HISTOIRE D'UNE ÂME* », antwoordde zuster Teresia Benedicta ernstig : « *Wat u me schrijft over de kleine Teresia verrast me. Tot nu toe had ik er zelfs niet aan gedacht dat men haar zo kan benaderen. Mijn enige indruk was dat ik hier te maken had met een mensenleven dat uitsluitend en tot het einde toe doorstraald werd door de liefde tot God. Ik ken niets groters, en ik zou graag een beetje daarvan overbrengen in mijn eigen leven en in het leven van hen die mij omringen.* »

het er om ging een publieke daad te stellen door naar de stad te gaan en zo een voorbeeld van vaderlandsliefde te geven. De karmelietessen waren op dit vlak nooit in gebreke gebleven en hadden moeite om de zin te vatten van een stemming in het klooster.

Omdat elke discussie vergeefs was, vonden de afroeping van de namen en de stemming plaats in de spreekkamer. Op het einde merkte de voorzitter op dat twee zusters blijkbaar niet gestemd hadden :

– Anna Fitzeck ?

– *Ze is niet in staat om te stemmen*, antwoordde de priorin.

– *Om welke reden ?*

– *Ze is geestesziek.*

Er volgde een korte pauze ; dan kwam de gevreesde vraag.

– *En Dr. Edith Stein ? Zij is geboren in 1891 en zij is, neem ik aan, kiesgerechtigd ?*

Kalm klonk het antwoord :

– *Zij is niet-arisch.*

De drie mannen sprongen op :

– *Schrijf onmiddellijk : NIET-ARISCH.* »

Vervolgens verlieten ze het klooster.

Op 9 november 1938 wordt de synagoge van Keulen in brand gestoken. Overal in de stad worden de joden beroofd en wordt er genadeloos op hen jacht gemaakt ! Zuster Teresia Benedicta is als met stomheid geslagen van verdriet : « **Het is de schaduw van het Kruis die zich uitbreidt over mijn volk. Ach, als het toch maar tot rede kwam ! Het is de vervulling van de vervloeking die mijn volk over zichzelf heeft uitgesproken** [« Zijn bloed kome over ons en onze kinderen », Mt. 27, 25]. **Kaïn moet gestraft worden** [zij trekt een parallel tussen de joden die Christus gedood hebben en Kaïn die Abel vermoord heeft], **maar wee hem die de hand aan Kaïn slaat !** [« Evenzo zal de dood van Kaïn zevenmaal gewroken worden », Gen. 4, 15]. **Wee deze stad, dit land, dit volk : zij zullen door de goddelijke wraak getroffen worden voor alle smaad die zij de joden aandoen.** »

Wie zal dan erbarmen bekomen ? De kinderen van de Kerk...

OP DE VLUCHT

Omdat ze steeds meer vreesde dat haar aanwezigheid represailles zou uitlokken tegen de kloostergemeenschap, bekwam zuster Teresia Benedicta van haar overste dat ze naar de Karmel van Echt, in Nederlands Limburg, werd gezonden. Daar werd ze met open armen ontvangen op de avond van 31 december 1938 : « *Zij was getekend door ernst en droefheid* », zeiden de zusters, « *maar we waren van meet af aan aange naam getroffen door haar fijngevoeligheid en haar groot hart.* » Haar zuster Rosa, die gewacht had tot aan de dood van mevrouw Stein om op haar beurt het doopsel te vragen, voegde zich daar bij haar in de zomer van 1940.

Over het verblijf van zuster Teresia Benedicta in Echt vertelt haar medezuster Maria Pia : « *Men hoorde haar 's avonds altijd kort voor het luiden van de klok haar cel verlaten om tijdig voor de metten in het koor aanwezig te zijn, en 's morgens stond zij al op vóór het wekken. Men zag haar dan soms voor het geopende venster geknield en met uitgestrekte armen bidden.* »

Samen met de oorlog begon ook de heimelijke strijd tegen de kloosters, zoals Edith Stein voorzien had vanaf 1933. Een brief uit september 1941 toont aan in welke geest zij deze vervolging opnam :

« *Het is goed ons dezer dagen te herinneren dat tot de ARMOEDE ook de bereidheid behoort om zelfs ons kloosterlijk huis te verlaten. Wij hebben ons ertoe ver-*

bonden afgesloten te leven van de buitenwereld, maar God heeft zich er niet toe verbonden om ons altijd binnen onze muren te houden. Hij heeft daar geen nood aan want Hij beschikt over andere muren om ons te beschermen. Het is als met de sacramenten. Deze vertegenwoordigen een onschatbare genade, en nooit zullen wij ze met genoeg vurigheid ontvangen. Maar God is niet gebonden door de sacramenten. Als we er noodgedwongen van verstoken zouden zijn, zou God ons op overvloedige wijze schadeloos stellen. En Hij zal dit des te ruimer doen naarmate we tot dan toe trouw gebleven zijn aan het ontvangen van de sacramenten.

« *Daarom is het onze plicht de regels van de clau suur zo gewetensvol mogelijk in acht te nemen, om zo vreedzaam verborgen te blijven met Christus in God. Als we op dit punt trouw blijven dan zal God, gesteld dat we op straat worden geworpen, zijn engelen sturen om ons te bewaren, en hun onzichtbare vleugels zullen*

De Karmel van Echt, in Nederlands Limburg, waar zuster Teresia Benedicta liefdevol ontvangen werd op 31 december 1938 en waar ze door de Gestapo opgepakt werd op 2 augustus 1942.

ons met meer zekerheid beschermen dan de dikste en de hoogste muren. We kunnen natuurlijk bidden dat dergelijke beproeving ons bespaard blijft, maar we moeten er steeds in oprechtheid aan toevoegen : “ Uw wil geschiede, niet de mijne ”... » (aangehaald in : moeder Teresia Renata, pp. 214-215).

Doordrongen van de raadgeving van Onze-Lieve-Heer : « *Als men u vervolgt in de ene stad, vlucht dan naar een andere* » (Mt. 10, 23), probeerde zuster Teresia Benedicta te vluchten naar de Karmel van Le Paquier bij de Zwitserse stad Freiburg, samen met haar zuster Rosa. De oversten ondernamen de reglementaire administratieve stappen, maar dit wekte de aandacht van de Gestapo. De kloosterlinge werd opgeroepen naar het kantoor van de geheime staatspolitie in Maastricht. Daar beantwoordde ze het

« *Heil Hitler !* » van de ambtenaar met een « **Geloof jij Jezus Christus !** », tot opperste verbazing van de aanwezigen. Ze moest haar identiteitsbewijs tonen, en werd afgesnauwd omdat de grote "J" ontbrak die de joodse afkomst aanduidde.

« *De stappen die men onderneemt in verband met Le Paquier kennen hun beloop. Wat mij betreft, ik ben dermate opgeslorpt door het werk van Sint-Jan van het Kruis dat al het overige me onverschillig laat.* » Inderdaad was zuster Teresia Benedicta in die sombere jaren bezig met haar grote werk over de Spaanse mysticus : « *Kreuzeswissenschaft* », « De wetenschap van het Kruis ».

GEDEPORTEERD

In het jaar 1942 beginnen de massale deportaties naar het Oosten. De katholieke bisschoppen en protestantse bedienaars stellen een gemeenschappelijke *Herderlijke Brief* op die wordt voorgelezen op de preekstoelen op zondag 26 juli. Na te hebben herinnerd aan de tranen die Jezus stortte over Jeruzalem, dat het uur van de genade had miskend, vestigden de bisschoppen de aandacht van de christenen op het lijden van de joden en van de gedeporteerde dwangarbeiders :

« *Het is rechtvaardig dat de verantwoordelijken voor deze gewelddadige maatregelen ook zelf alle gevolgen hiervan afwegen [...]. We smeken God, dierbare gelovigen, dat Hij zich weldra gewaardigt om door de tussenkomst van de Moeder van Barmhartigheid aan de wereld een rechtvaardige vrede te schenken. Mocht Hij het zo zwaar beproefde volk van Israël sterken en voeren naar het heil door Jezus Christus.* »

De reactie van de nazi's volgde ogenblikkelijk : ze arresteerden alle priesters, monniken en religieuzen van joodse origine. Op 2 augustus 1942, om 17 uur, werden de twee gezusters Stein opgepakt door de Gestapo. « **Kom ! We gaan mee voor ons volk** », fluisterde zuster Teresia Benedicta tot Rosa.

Toen later de geestelijke die belast was met het kanoniek onderzoek het historisch relaas van de feiten publiceerde, kon hij besluiten : « *Na het horen van de verklaringen van commissaris-generaal Schmidt **mag men aannemen dat de toen opgepakte paters en zusters gestorven zijn als getuigen van het geloof. Hun aanhouding gebeurde uit haat jegens de woorden van onze bisschoppen. Het waren dus de bisschoppen en de Kerk die gevisieerd en getroffen werden door de deportatie van de religieuzen en de katholieken van joodse afkomst.*** »

De zusters van de Karmel van Echt waren ten prooi aan grote ongerustheid, in afwachting van nieuws, toen op 5 augustus twee identieke telegrammen aankwamen in hun klooster en in dat van de ursulinen te Venlo. Ze waren afkomstig uit het dorp Westerbork, in de provincie Drente, dichtbij het spoorwegstation van Hooghalen. Ze gingen uit van het gemeentebestuur en vroegen in naam van de afwezigen om warme kledij, dekens en geneesmiddelen.

Elk van de kloosterlingen wilde haar deel bijdragen in het samenstellen van het pakket. De kapittelzaal was weldra veranderd in een echte opslagplaats. Uiteindelijk bracht men de levensmiddelen, dekens, geneesmiddelen, boeken, kaarsen samen in één groot pakket. Men voegde er een prentje aan toe dat gevonden was in de cel van zuster Teresia Benedicta : **op de achterzijde ervan had zij haar wil neergeschreven om zich op te dragen als zoenoffer voor de bekering van de joden.**

Twee jonge mannen uit Echt werden bereid gevonden om het pakket en de post van de Karmel te gaan afleveren. Ze hebben achteraf verslag uitgebracht van hun bezoek aan het deportatiekamp :

« *We kwamen om 5 uur precies aan in het station van Hooghalen. We ontmoetten er de twee mannen die door het klooster van Venlo gestuurd waren naar mejuffrouw Ruth Kantorowicz [een andere bekeerlinge over wie zuster Benedicta zich ontfermd had]. Het was 6 augustus. Het kamp, samengesteld uit duizenden barakken, bevindt zich op een vijftal kilometer van het station. Aan de ingang staat een gebouw van de Nederlandse politie, bij wie wij ons moesten aanmelden. We overhandigden onze telegrammen en ook de sigaren en sigaretten, en even later wisselden we vriendelijk van gedachten met de politiemensen, die met afkeer hun bewakingsopdracht vervullen.*

« *Op ons verzoek stuurden de officieren van dienst een kleine joodse jongen naar de barak waar zich zuster Benedicta en mejuffrouw Rosa bevonden. Na enkele ogenblikken van spanning ging het hoge hek van prikkeldraad omhoog en zagen wij in de verte **het bruine habijt en de zwarte sluier van zuster Benedicta**, die vergezeld was van Rosa.*

« *De Nederlandse politie leek enorm verbaasd te vernemen dat er zich religieuzen bevonden in het kamp. Ze werden pas overtuigd door de effectieve aanwezigheid van zuster Benedicta.*

« *De ontmoeting verliep droef en blij tegelijk. We drukten elkaar de hand en de ontroering was zo groot dat de eerste woorden in onze keel bleven steken. We overhandigden zuster Benedicta alles wat we meegekregen hadden. Ze leek erg tevreden. Ze was in het bijzonder verheugd door de boodschappen van de zusters en de gedachte dat zij voor haar baden.*

« *Alle schriftelijke groeten en ook de brief van Moeder Overste werden haar verzegeld overhandigd door toedoen van de Nederlandse politie. Zuster Benedicta vertelde dat ze verwanten en kennissen had teruggevonden in het kamp... Ze beschreef de reis, die zonder incidenten verlopen was tot aan de aankomst in Amersfoort. Daarna hadden de gevangenen allerlei pesterijen moeten ondergaan en waren ze met kolfslagen door de soldaten van de S.S. in de slaapzalen gedreven en opgesloten zonder eten. Toch hadden de niet-katholieke joden wel enig voedsel gekregen. 's Anderendaags kwam het transport terug op gang richting Westerbork. Van daaruit konden de gevangenen telegrammen versturen, door de tussenkomst van*

een "joods raadsman" die men opgedragen had hen te helpen. Deze raadsman was heel goed, vooral voor de joods-katholieken. Maar op bevel van de Duitse overheden vormden de katholieke joden een *AFZONDERLIJKE CATEGORIE*, ondergebracht in een speciale barak; *HET WAS DE RAADSMAN STRIKT VERBODEN VOOR HEN TUSSENBEIDE TE KOMEN.*

« Dit verhaal deed zuster Benedicta rustig en ingetogen. Haar ogen straalden een mysterieuze glans van heiligheid uit. Met gedempte stem en beheerst vertelde zij over de mishandelingen die er rondom haar gebeurd waren en vergat daarbij alles wat haar persoonlijk aanging.

« *ZE VERLANGDE VOOR ALLES DAT DE ZUSTERS VAN DE KARMEL ZOUDEN WETEN DAT ZE NOG ALTIJD HAAR HABIJT DROEG EN DAT HET HAAR BE-DOELING WAS EN DIE VAN DE ANDERE ZUSTERS — ZE WAREN ONGEVEER MET TIEN — HUN HEILIG KLEED TE BLIJVEN DRAGEN TOT HET EINDE TOE.*

« Ze zei ook dat de andere gevangenen verheugd waren dat er priesters en zusters bij hen waren. Deze waren een hoopvolle steun geworden voor deze arme mensen die zich aan het ergste verwachtten. Van haar kant prees ze zich gelukkig aan de anderen *DE VERTROOSTING VAN EEN GEBED OF EEN WOORD te kunnen geven.* Haar diep geloof veranderde de sfeer rondom haar; om haar heen ontstond als het ware een zone van genade en vrede.

« Herhaalde malen ook drong ze erop aan dat we moeder overste en de zusters zouden gerust stellen; ze moesten zich echt niet te veel zorgen om haar maken. Ze bad bijna de hele dag, afgezien van het moment waarop zij haar maaltijd moest afhalen. Ze had niets te klagen, noch over het voedsel, noch over de behandeling door de soldaten. Ze leek niets af te weten van de mogelijke duur van hun opsluiting in dit kamp. Het gerucht liep nochtans dat ze op 7 augustus, overdag of 's nachts, zouden vertrekken naar Silezië, haar geboortestreek. Ze wist niet of dit gerucht juist was. Een transport van joden uit Amsterdam zou, zo zei men, vorige nacht zijn aangekomen. Was dit een teken dat ze opnieuw zouden vertrekken? Ze wist het niet » (cf. moeder Teresia Renata, pp. 235-237).

De boodschappers voegden er tot besluit aan toe dat ook Rosa het goed stelde en dat ze kracht en steun

vond in het voorbeeld van haar zuster.

DE LAATSTE GETUIGENISSEN

Volgende passage uit het verslag van de personen die door de zusters ursulinen vanuit Venlo waren gestuurd levert ons nog bijkomende informatie op:

« ...Nadat de soldaten van de S.S. met een schrill signaal hadden duidelijk gemaakt dat de gesprekken met de gevangenen afgelopen waren, wilde mejuffrouw Ruth Kantorowicz ons nog haar vriendin-karmelietes voorstellen. De houding van deze religieuze trof ons, zozeer was ze standvastig en rustig. Toen we heel onhandig uiting gaven aan ons medevoelen, antwoordde de moedige zuster ons: **"Wat er ook gebeurt, ik ben bereid tot alles. Het Kind Jezus is hier onder ons."** Vervolgens drukte ze mij krachtig de hand terwijl ze over mij en de mijnen de zegen van de Heer afsmeekte. Ze voegde eraan toe dat men zich over haar geen zorgen moest maken, dat ze zich in de handen van God wist.

« Toen we afscheid namen van elkaar maakte de ontmoeting zich van ons meester en schoten woorden te kort. De kleine groep begaf zich naar de barakken, en elk van de gevangenen draaide zich herhaaldelijk om om afscheid te wuiven. Enkel zuster Benedicta ging weg zonder om te kijken, met gelijkmatige tred, een en al rust en ingetogenheid...

« ...Omdat we de avond zelf niet konden terugke-

ren naar Venlo, brachten we de nacht door te Hooghalen — van donderdag 6 op vrijdag 7 augustus. 's Ochtends vroeg bemerkten we op het perron van het station twee mannen met een gele ster op hun jas. We spraken hen aan, ondanks het risico dat dit soort gesprekken inhield, en vroegen hen of ze uit het kamp van Hooghalen kwamen. Ze bevestigden dit. Maar toen we hen wilden onder-vragen over barak nummer 7 (waar zich Ruth Kantorowicz en de gezusters Stein bevonden), verzekerden ze ons dat *EEN NACHTELIJK TRANSPORT ALLE KATHOLIEKE JODEN EN RELIGIEUZEN UIT HET KAMP HAD AFGEVOERD*, waarschijnlijk richting Oosten... »

Uit de mond van een joodse handelaar uit Keulen, een zekere Julius Markan, die belast was met de bewaking van de gevangenen van Westerbork en die sa-

men met zijn vrouw ontsnapte aan deportatie, hebben we nog volgend getuigenis :

« ...Onder de gevangenen die op 5 augustus in het kamp waren aangekomen onderscheidde zuster Benedicta zich duidelijk van de rest door haar vreedzame en gelaten houding. De kreten, het gejammer, de angstige opwinding van de nieuwkomers was onbeschrijfelijk !

« ZUSTER BENEDICTA BEGAF ZICH ONDER DE VROUWEN ALS EEN ENGEL VAN TROOST. ZE KALMEERDE DE ENEN, VERZORGDE DE ANDEREN. Veel moeders leken in een soort van neerslachtigheid te zijn beland die grensde aan krankzinnigheid ; ze bleven maar zitten jammeren, als versuft, en lieten hun kinderen over aan hun lot. ZUSTER BENEDICTA ONTFERMDE ZICH OVER DE KLEINE KINDEREN, WASTE HEN, KAMDE HUN HAREN, BEZORGDE HEN ETEN EN DE NOODZAKELIJKE ZORGEN. ZOLANG ZIJ IN HET KAMP WAS, BOOD ZIJ RONDOM HAAR ZO'N LIEFDEVOLLE HULP DAT IEDEREEN ER STIL VAN WERD. »

Het oponthoud te Westerbork schijnt te hebben geduurd van woensdagmorgen 5 augustus tot in de nacht van 6 op 7 augustus. Het kamp telde in totaal duizend-tweehonderd KATHOLIEKE JODEN, onder wie tien tot vijftien geestelijken. Ongeveer een duizendtal van hen werden dezelfde nacht weggevoerd ; bij hen was zuster Teresia Benedicta.

Zij slaagde erin twee berichten te versturen naar de Karmel van Echt. Het eerste, dat geen datum en geen plaatsaanduiding bevat, luidt als volgt :

« Dierbare Moeder,

« Wanneer U de brief van P...(onleesbare naam) zal ontvangen, zal U weten wat hij denkt. Het lijkt me dat het in de gegeven omstandigheden beter is niets te ondernemen. Nochtans leg ik mijn lot helemaal in uw handen, en laat ik U de zorg van te beslissen. Ik ben met alles tevreden.

« Men kan slechts een " scientia crucis " (" wetenschap van het Kruis ", naar de titel van haar laatste werk) verwerven als men werkelijk begint te lijden onder het gewicht van het Kruis. Vanaf het eerste moment was ik hiervan innerlijk overtuigd en heb ik uit de grond van mijn hart gezegd : AVE CRUX, SPES UNICA (GEGROET, O KRUIS, MIJN ENIGE HOOP) !

« Uw erkentelijk kind, zuster B... »

Op 6 augustus schrijft ze een laatste maal naar de communiteit van Echt : « Morgen vertrekt het eerste transport naar Silezië of Tsjechoslowakije [...]. Ik zou ook graag het volgende deel hebben van ons brevier (tot nu toe heb ik heerlijk kunnen bidden), onze identiteitspapieren en onze broodkaarten. Duizendmaal dank en groeten aan allen ! »

Op 7 augustus 1942 wordt zuster Teresia Benedicta samen met duizend « katholieke joden » in een trein gestouwd die naar het Oosten gaat maar waarvan de bestemming onbekend is. Tijdens de nacht blijft de trein lang stilstaan in haar geboortestad Breslau, waar getuigen met haar kunnen spreken.

Daarna heeft men haar niet meer teruggezien. De dood van zuster Teresia Benedicta bleef lange tijd in

een mysterie gehuld. **Uiteindelijk is komen vast te staan dat ze in een concentratiekamp is omgekomen op 9 augustus 1942.**

De gevangen genomen zusters hadden zich gegroepeerd : enkele trappistinnen, een dominicanes en de karmelietes vormden een kleine gemeenschap waarvan de leiding spontaan werd toevertrouwd aan zuster Teresia Benedicta. Deze lijkt een reëel gezag over de anderen te hebben uitgeoefend door de kracht van haar diepe stilzwijgen.

Een huismoeder die aan de dood ontsnapte was zwaar onder de indruk van de houding van zuster Teresia Benedicta :

« Wat haar onderscheidde van de andere zusters was haar stilzwijgen. Ik had de indruk dat ze bedroefd was tot in het diepste van haar wezen, maar niet beangstigd. Ik weet niet hoe ik het moet verwoorden, maar het gewicht van haar smart leek immens, verpletterend, zozeer dat wanneer ze lachte haar glimlach uit een zo grote diepte van lijden kwam dat hij pijn deed. Ze sprak nauwelijks en keek dikwijls naar haar zuster Rosa met een onuitspreklijke uitdrukking van droefheid. Ongetwijfeld voorzag zij welk lot hen allemaal te wachten stond. **Ze was de enige die, als vluchteling uit Duitsland, een voor gevoel had van het ergste**, terwijl de trappistinnen nog illusies koesterden en onder elkaar spraken over mogelijkheden van apostolaat.

« ... Ja, ik geloof vast dat zij op voorhand het lijden inschatte dat hen te wachten stond, niet haar eigen lijden – daarvoor was ze te rustig, ik zou zelfs zeggen : veel te rustig ! – maar dat van de anderen. Heel haar houding, als ik die terug voor de geest roep, hoe ze neerzat in die barak, roept in mij één enkele gedachte op : die van een Onze-Lieve-Vrouw van Smarten, een Pietà zonder Christus... » (aangehaald in : Élisabeth de Mirabel, *Comme l'or purifié par le feu*, Édith Stein, 1891-1942, Plon 1984, pp. 207-208).

BESLUIT

Zoals de Heilige Maagd Maria behoort Edith Stein inderdaad naar vlees en bloed tot het joodse volk, waarvan ze alle rabbijnse voorschriften in acht heeft genomen. Na haar bekering tot het katholicisme vergezelde ze zelfs nog haar moeder naar de synagoge. Maar het vlees dient tot niets behalve... als offer, als hostie voor het martelaarschap waartoe zuster Teresia Benedicta zich in vereniging met het eucharistisch Hart van Jezus en Maria heeft aangeboden, opdat haar volk tot inzicht zou komen, de ogen zou openen en zich zou bekeren. Wanneer dan de Kerk zelf zal terugkeren naar het Evangelie van Jezus Christus, zal de Vader barmhartigheid kunnen tonen aan allen : dan zal er een einde komen aan alle rivaliteiten, twisten en oorlogen tussen burgers, rassen en godsdiensten die de wereld verscheuren, en zal de Christenheid herboren worden.

broeder Bruno van Jezus

« WE ZULLEN ALLEMAAL MOSLIMS ZIJN »

« De islam kan in geen enkel geval samen met andere godsdiensten bestaan binnen eenzelfde staat, tenzij het om een voorlopige oplossing op korte termijn gaat. Maar van zodra de moslims in welk land dan ook de sterksten geworden zijn, hebben ze de plicht om zich van de macht meester te maken en een waarachtige islamitische staat tot stand te brengen » (Alija Izetbegovic).

DE naam Izetbegovic zal bij sommigen van onze lezers wellicht een belletje doen rinkelen. Zijn naam kwam herhaaldelijk in het nieuws ten tijde van de oorlog in ex-Joegoslavië in de jaren negentig : hij werd in 1995 inderdaad de eerste president van het onafhankelijke Bosnië, en bleef die functie bekleden tot enkele jaren geleden. Hij overleed in oktober van dit jaar.

Izetbegovic was een moslim. Hij was president van een land waarvan de meerderheid van de inwoners nog altijd christelijk is : er leven 37 % Serviërs en 19 % Kroaten. Maar Izetbegovic was vastbesloten om Bosnië om te vormen tot een islamitische staat – de eerste islamitische staat in het hart van Europa, tot stand gebracht met de zegen van de Amerikanen en officieel bekrachtigd door de akkoorden van Dayton...

« MEIN KAMPF » ANNO 1970

In de tijd dat de latere Bosnische president nog een islamitisch militant was, schreef hij in de gevangenis zijn « *Islamitische Verklaring* ». Deze tekst dateert uit 1970. Hij bevat een duidelijke visie en een politiek programma om deze visie te realiseren. De « Verklaring » werd ondertussen in verschillende talen vertaald, zodat iedereen die dat wilde kennis kon nemen van wat Izetbegovic zinnens was. Zo kon iedereen die dat wilde vóór de Tweede Wereldoorlog ook kennis nemen van Adolf Hitlers « *Mein Kampf* »... Maar blindheid is heelaas van alle tijden.

De tekst begint met de aanroeping van de *Barmhartige God die vol medelijden is* :

« *Bismillâhî rahmâni rahîmi !*

« *De Verklaring die wij vandaag voorstellen aan het publiek*

is geen pleidooi ten behoeve van vreemdelingen of sceptici om de superioriteit van de islam boven bepaalde systemen of denkrichtingen aan te tonen. Zij richt zich tot de moslims die zich van hun lidmaatschap bewust zijn en die in hun hart duidelijk weten tot welk kamp zij behoren. Voor hen is deze Verklaring een oproep om de onvermijdelijke consequenties van hun liefde en hun geloof in te zien. »

« *De onvermijdelijke consequenties van hun liefde en hun geloof...* » : deze woorden lijken regelrecht uit een toespraak van Paus Joannes-Paulus II te komen. Maar anders dan onze Paus heeft Izetbegovic geen « vruchtbare inter-religieuze dialoog » op het oog, integendeel.

Hij legt uit dat de vreemde mogendheden, « *zowel die van het Westen als die van het Oosten* », zich inspannen om « *de moslimstaten onder de duim te houden* » met hun ide-

ologieën en met de macht van het geld. « *China, Rusland en de Westerse landen ruziën met elkaar over invloedszones in de moslimwereld. Dat geruzie is zinloos. De islamitische wereld behoort hen niet toe, hij behoort aan de moslimvolkeren.* »

« *Een wereld van zevenhonderd miljoen inwoners met onschatbare natuurlijke bronnen, gesitueerd op een geografische ruimte van eerste rang, erfgenaam van uitzonderlijke politieke en culturele tradities en drager van een levende islamitische gedachte, kan niet langdurig in een staat van onderworpenheid blijven verkeren. Geen enkele mogendheid kan de nieuwe moslimgeneratie beletten een einde te maken aan deze abnormale situatie.* »

Izetbegovic aarzelt dus niet om « *de wedergeboorte van het islamitisch denken* » aan te kondigen en « *de schepping van een eengemaakte islamitische gemeenschap, van Marokko tot Indonesië* » – met inbegrip uiteraard van Europa, waarvan de geleidelijke islamisering niet meer te stuiten lijkt.

DE ISLAMITISCHE ORDE

« *De islam is de enige idee die in staat is om de verbeelding van de moslimvolkeren aan te vuren en hen de noodzakelijke discipline, inspiratie en energie in te blazen.* » Hoe zouden we dit kunnen ontkennen, nu het katholicisme in volle ontbinding is ?

« *De noodzakelijke energie* » waarvoor ? Niet alleen « *om de mensen op te voeden* » maar ook om « *de wereld te ordenen* ». Volgens Izetbegovic is de islam geen religie « *in de Europese betekenis van het woord.* » Daar heeft hij volkomen gelijk in. Op de keper beschouwd is de islam zelfs helemaal geen religie, omdat de islam geen enkele werkelijke “relatie”

of “band” (religie stamt van het Latijnse werkwoord *religere*) met de levende God tot stand brengt.

De schrijver pakt vervolgens zowel de “conservatieven” als de “progressisten” van de islam aan, die sterk gelijken op onze “integralisten” en “progressisten”. De “conservatieven” zijn de hadjs en de sjeikhs, die zichzelf een “klerikale” en leerstellige rol toebedelen om « *elke wijziging aan de Sharia met de bedoeling de principes van de Koran aan te passen aan de nieuwe situaties* » te verbieden. En de “progressisten” « *zijn te herkennen aan het feit dat ze fier zijn op datgene wat juist hun schande is, en aan hun schaamte voor datgene wat hun fierheid zou moeten uitmaken. Het gaat meestal om rijkeluijszontjes die in Europa gestudeerd hebben en die terugkeren met enerzijds een diep minderwaardigheidscomplex t.o.v. het rijke en*

Pater Charles de Foucauld in de kapel van zijn kluis te Beni-Abbes in het toenmalige Frans-Algerije. Ooit zal de Heropstanding van de Kerk nieuwe christelijke missionarissen vol geestdrift naar de islamitische landen zenden om de moslims voor Christus' Rijk te winnen!

welvarende Westen, en anderzijds een gevoel van persoonlijke superioriteit t.o.v. het arme en achtergebleven milieu waaruit zij stammen. »

Deze analyse is maar al te juist. De "progressisten" of "hervormers" « zien niet in dat de macht van de Westerse wereld niet ligt in de manier van leven maar in de manier van werken ; dat de kracht van het Westen niet te vinden is in de mode, de afwezigheid van God, de nachtclubs en een losgeslagen jeugd maar in de ondernemingszin, de bundeling van krachten, de kennis en het verantwoordelijkheidsgevoelen van haar bevolking. »

Zonder het wellicht te beseffen bewijst de Bosniër hier eer aan de christelijke beschaving, want zij is het die deze deugden heeft ontwikkeld ! Bijzonder streng oordeelt Izetbegovic over de moslims die niet in staat bleken om van het Westen « het nuttige product » over te nemen : « Zij hebben integendeel de perverse en vervreemdende producten van een andere beschaving overgenomen. » Hij bedoelt : de christelijke beschaving, die jammer genoeg decadent en afvallig geworden is. « De strijd voor een werkelijke onafhankelijkheid van de moslimvolkeren moet dus overal opnieuw beginnen. »

Izetbegovic maakt vervolgens het proces van onze Westerse scholen, óók die van het katholieke net, waar het godsdienstonderricht helemaal uitgehold is of in alle stilte van het programma afgevoerd. Ze zijn geseculariseerd en verschillen inhoudelijk nog weinig van vrijzinnige scholen. Terecht geeft de moslimauteur hier een veeg uit de pan aan onze postconciliaire bisschoppen, die niet meer bij machte zijn om in hun eigen instellingen catechismusonderricht te laten geven.

« Ijzeren ketens zijn overbodig geworden om onze volkeren in een toestand van slavernij te houden », schrijft hij. « De zijden draden van deze volksvreemde Westerse "opvoeding" vervullen dezelfde rol, want ze verlammen de geest en de wil. »

Wat is dan het alternatief ? « Een orde, een dynamiek, een voorspoed en een vooruitgang die op deze aarde het licht kunnen zien » : de « islamitische orde », « een werkelijke eenheid tussen godsdienst en wet, opvoeding en macht, ideaal en belang, geestelijke gemeenschap en staat, wil en kracht. » In de « islamitische orde » van de moslim Izetbegovic is geen sprake van een scheiding tussen Kerk en Staat, zoals die door onze liberale Westerse grondwetten geproclameerd wordt. Integendeel : islamreligie en staat vallen volledig samen...

De conclusie ligt voor de hand, en werd door dezelfde Izetbegovic geformuleerd in een ander werk uit 1984, « De islam tussen Oost en West » : « De islam kan in geen enkel geval samen met andere godsdiensten bestaan binnen dezelfde staat, tenzij het om een voorlopige oplossing op korte termijn gaat. Maar van zodra de moslims in welk land dan ook de sterksten geworden zijn, hebben ze de plicht om zich van de macht meester te maken en een waarachtige islamitische staat tot stand te brengen. » Als overtuigd moslim weet Izetbegovic wat het einddoel moet zijn : de ware islamitische staat is zonder complexen totalitair...

Abbé de Nantes heeft het wezen van de islamitische staat in een studie uit 1980 als volgt verwoord :

« De overwinningen die zij als nomadenvolk in vroeger

« VENI, VIDI, VICI »

Bij onze zuiderburen ontstond dit voorjaar grote beroering toen het blad *l'Express* in zijn uitgave van 17 april 2003 het bestaan onthulde van een clandestien neo-islamitisch netwerk dat de centra van de macht in Frankrijk wil veroveren.

Het netwerk met de codenaam « Veni, vidi, vici » (« Ik kwam, ik zag en ik overwon ») heeft vertakkingen in Rijsel, Straatsburg, Lyon, Marseille, Montpellier, Toulouse en Bordeaux. De leden zijn jonge, intelligente moslims van de harde lijn die allemaal een universitair diploma op zak hebben. Ze zijn geïnfiltrerd in de door de Franse overheid gelegaliseerde Unie van islamitische organisaties van Frankrijk (UOIF) en in de Vereniging van moslimstudenten van Frankrijk (EMF).

« Deze kleine kerngroep is invloedrijk en beslagen in het politieke spel », aldus *l'Express*. « De groep heeft in de naam van Allah besloten om de centra van invloed en macht in Frankrijk te bezetten. De strijd wordt in het grootste geheim gevoerd. » Het blad kwam te weten dat de leden vertrouwelijke informatie uitwisselen aan de hand van gecodeerde piraatversies van een CD van de Franse zangeres Carla Bruni. *L'Express* kreeg een deel van de geheime codes in handen en ontcijferde enkele boodschappen.

« Het jaar 2002 was, dank zij Allah en dank zij jullie, een rijk jaar voor ons allen. » « Als we nederig en discreet blijven, zullen we onze doelstellingen bereiken. »

« Veni, vidi, vici » probeert op een geraffineerde manier politieke invloed te verwerven. Het netwerk gebruikt daarvoor de mogelijkheden die de democratische instellingen bieden : het zoekt uit « welke partij of kandidaat op lokaal vlak vragende partij is voor steun tegenover een politieke tegenstander die in de peilingen gevaarlijk dicht nadert. » Die steun wordt gegeven, maar dan zo « dat de ondersteunde kandidaat geen te grote overwinning behaalt : zijn meerderheid moet zo oncomfortabel mogelijk zijn. » Waarom ? « Omdat hij zich dan in een positie van afhankelijkheid tegenover ons bevindt en wij zo een aantal voordelen van hem kunnen verkrijgen ; hij moet beseffen dat zijn politiek lot in onze handen ligt » !

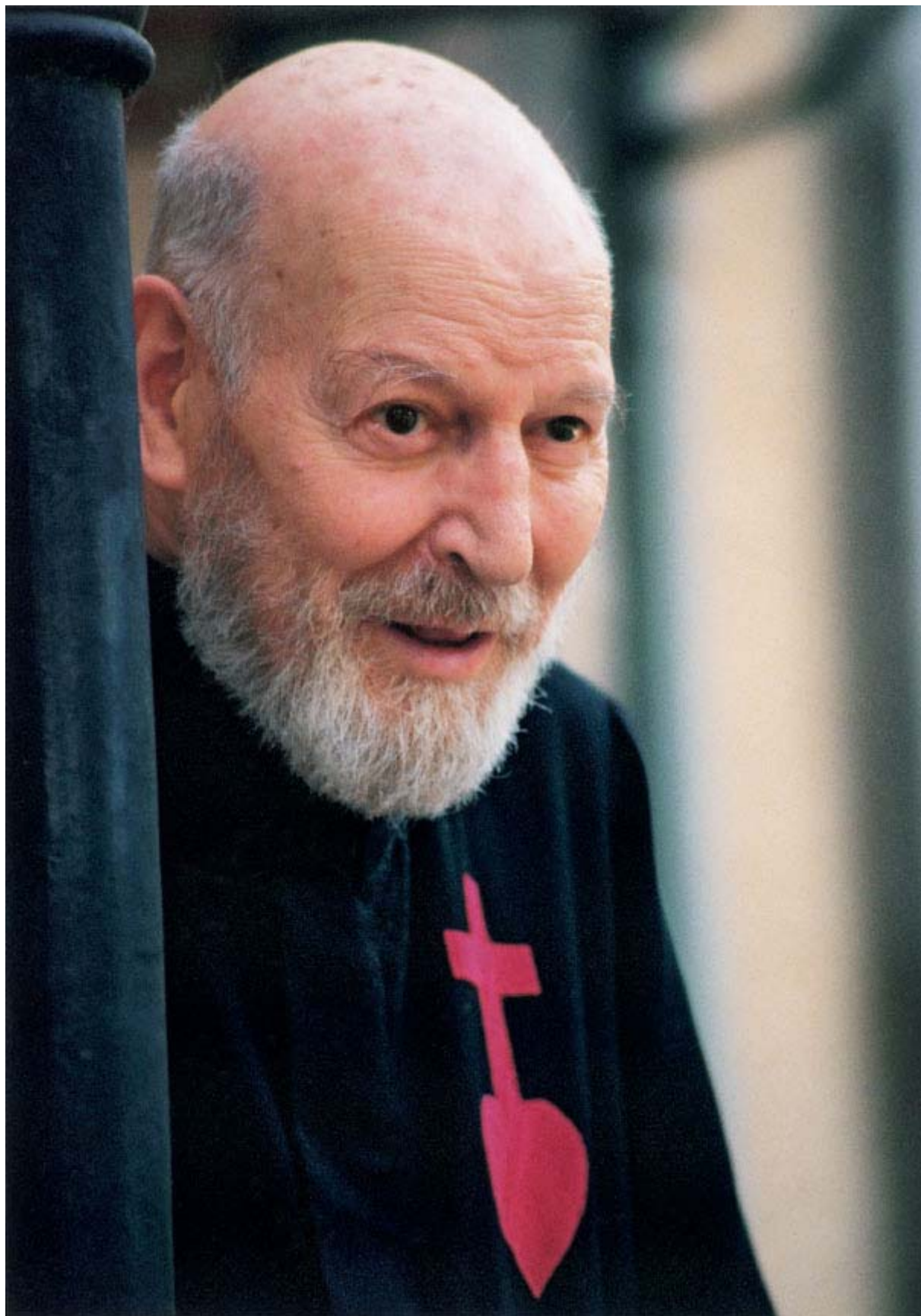
Deze neo-islamieten zijn de gezworen vijanden van de « geseculariseerde » moslims, die zij beschouwen als verraders omdat zij, geheel in de lijn van de westerlingen, **hun godsdienst in de privé-sfeer ondergebracht hebben**. Net daarom krijgen deze « geseculariseerde » moslims een voorkeursbehandeling van de Westerse politici ! Voor « Veni, vidi, vici » staat het vast : « Als wij ons politiek gewicht op termijn willen vergroten, moeten wij de moslimwijken – en vooral de jongeren – opnieuw islamiseren om zo de "afvalligen" van het voorplan te verdrijven... »

tijden behaalden, hebben de Arabieren en hun bondgenoten hoogmoedig gemaakt. Zij zijn er nog altijd van overtuigd dat de islam superieur is aan alle andere menselijke gemeenschappen. Overal waar zij baas zijn, voeren zij daarom bij wet een "apartheidsregime" in : een volkomen scheiding tussen islamgelovigen enerzijds en het uitschot van de maatschappij anderzijds – afgodendienaars, joden, christenen en ander minderwaardig volk. Dat sterkt hen in hun overtuiging dat zij de enige heilige Gemeenschap op aarde zijn » (*Les Arabes, Le Coran, L'Islam*, CRC nr. 150, p. 12).

Onze overheden – de burgerlijke én de geestelijke ! – zijn geen partij voor overtuigde islamieten zoals Izetbegovic. Zij oogsten alleen maar minachting met hun moderne dogma's van secularisering, tolerantie en oecumene. Alleen de Heropstanding van de katholieke Kerk, met Gods genade tot stand gebracht door een heilige Paus en een heilig Derde Concilie van het Vaticaan, kan het tij nog keren door het vuur van de missionaire geestdrift opnieuw in de harten te doen oplaaien !

naar broeder Bruno Bonnet-Eymard

**GEORGES DE NANTES
THEOLOOG VAN DE
KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE**

Op het bordes van het *Maison Saint-Joseph*, hoogfeest van Onze-Lieve-Vrouw ten Hemel Opgenomen, 15 augustus 2003.

ONZE GODSDIENST VAN A TOT Z

DOOR ABBÉ GEORGES DE NANTES

VIII. JEZUS CHRISTUS, ONZE VERLOSSER, IS VERREZEN

« *Dat Jezus Christus verrezen is, wil zeggen dat Hij, de derde dag na zijn dood, zijn ziel wederom verenigd heeft met zijn lichaam en uit het graf verheerlijkt is opgestaan* » (MC vraag 94).

De derde dag na zijn dood is Jezus verrezen. Zijn lichaam werd door zijn menselijke ziel **terug tot leven gewekt** op de derde dag. Hij is **verrezen** en heeft levend het graf verlaten.

Jezus is dus verrezen in zijn ziel en in zijn lichaam, in de ruimte en in de tijd. Hij is teruggekeerd tot hetzelfde menselijk leven, maar dan in een nieuwe, verheerlijkte, onsterfelijke staat.

Hij heeft het voorzeggd : « **Breek deze tempel af en in drie dagen zal ik hem weer opbouwen** » (Jo. 2, 19). En Hij heeft het uitgelegd : « **Ik geef mijn leven om het terug te nemen... Ik heb de macht om het te geven en de macht om het weer terug te nemen** » (Jo. 10, 17-18).

De verrijzenis van Jezus is een vaststaand feit dat met getuigenissen gestaafd is en dat historisch bewezen is. Het is hier niet de plaats om het drievoudig argument te ontwikkelen : **het lege graf** en de achtergelaten linnen doeken, bewijs dat nu nog versterkt wordt door de wetenschappelijke studie van de Lijkwade van Turijn ; **de verschijningen** aan de heilige vrouwen, aan de apostelen, aan de leerlingen, die allemaal het vertrouwen verloren hadden, en bovendien het feit dat Jezus met hen heeft gegeten en zich door hen heeft laten aanraken ; **het stilzwijgen van de gezagsdragers in Jeruzalem** die geen enkele onderzoekscommissie naar het graf stuurden en die de apostelen nooit vervolgden wegens

grafschennis, een misdaad waarop de doodstraf stond.

Het meest overtuigende argument blijft echter het feit dat het laatst heeft plaatsgevonden en dat het eerst historisch betuigd werd : **de bekering van Sint-Paulus** op de weg naar Damascus (I Kor 15, 3-8 ; Hand. 9, 1-20, enz.). De meest uitvoerige tekst is **het verslag van Lucas 24** : « *Verstijfd van schrik en ontzetting dachten ze een geest te zien. Maar hij zei hen : Waarom zijn jullie ontsteld en waarom komt er twijfel op in jullie hart ? Bekijk mijn handen en mijn voeten : Ik ben het zelf. Betast mij en zie goed, want een geest heeft geen vlees en geen beenderen, zoals jullie zien dat ik heb.* » En bij die woorden toonde hij hun zijn handen en zijn voeten. En toen ze het van blijdschap nog niet geloofden, maar vol verbazing waren, zei hij hen : « *Hebben jullie hier iets te eten ?* » Zij gaven hem een stuk gebraden vis. Hij nam het en at er van voor hun ogen » (Luc. 24, 37-43). Kan het overtuigender ?

Na hen gedurende veertig dagen overtuigd, onderwezen en gesterkt te hebben, steeg Hij tenslotte vóór hun ogen ten hemel op en een wolk onttrok hem aan hun ogen, als bewijs en als teken van zijn verheffing « **aan de rechterhand van God** » (Mc. 16-19 ; Hand. 1, 6-11).

Het feit van de Verrijzenis is een reëel en bewezen feit. Zij die er de getuigen van waren hebben het eenstemmig en onophoudelijk beleden en ze hebben er met hun bloed borg voor gestaan. De Verrijzenis is het fundament van het christelijk geloof. « **Als Christus niet verrezen is, dan is onze prediking nutteloos** », schreef Sint-Paulus al, « **dan is ook jullie geloof nutteloos... en zijn jullie nog in jullie zonden** » (I Kor 15, 14-17).

IX. DE HEER JEZUS, RECHTER VAN LEVENDEN EN DODEN

Het Kruis van Christus is de definitieve overwinning van de mensenfamilie op Satan, de leider van de helse legermachten en de Prins van deze wereld. De Verlossing is voltrokken, de uitboeting van de zonden van de wereld en de universele goddelijke vergeving. De mensheid is verlost, zij herademt. De genade vloeit al uit de doorstoken zijde van Christus : uit zijn Heilig Hart vloeien overvloedig het water en het bloed, symbolen van het Doopsel en de Eucharistie. Zij geven het bovennatuurlijk leven aan de doden, aan hen die de zonde had gescheiden van God. Het komt Christus toe van heel dit volk terug te brengen naar zijn Vader, als zijn verovering.

HIJ IS NEERGEDAALD TER HELLE

« *De hel waarin de ziel van Jezus Christus is nedergedaald, is de plaats waar de zielen van de rechtvaardigen verbleven in afwachting van de verlossing* », on-

derwijst de catechismus (MC vraag 92). De H. Petrus is uitvoeriger :

« *Immers ook Christus is éénmaal voor de zonden gestorven – een Rechtvaardige voor onrechtvaardigen – om ons tot God te brengen. Maar ter dood gebracht naar het lichaam, is hij ten leven gewekt naar de geest. In de geest is hij dan ook aan de geesten in de kerker gaan preken : aan hen die eertijds niet wilden geloven, toen in de dagen van Noë Gods lankmoedigheid bleef wachten, totdat de ark was gebouwd... Als voorafgebeeld Doopsel redt thans dit water ook jullie... door de Verrijzenis van Jezus Christus, die opgestegen ten hemel, is gezeten aan de rechterhand van God, terwijl Engelen en Machten en Krachten aan hem zijn onderworpen* » (I P 3, 18-22).

Het gaat hier om waarheden die onontbeerlijk zijn om met ons verstand én ons hart de samenhang van ons geloof te begrijpen. Jezus daalt neer in de hel om **het**

Evangelie te « prediken » aan de mensen van de voorbije eeuwen. Zo schenkt Hij hen de genade om de weg van het heil op te gaan door het geloof in zijn Mysterie, dat eindelijk aan hun ogen wordt geopenbaard. **Wat de mensen van de toekomst betreft, aan hen moet de Kerk het heil « prediken »**. Zij moet het Doopsel geven aan wie zullen geloven, om hen te laten binnentreden in haar mystieke Ark « *die elke zondvloed het hoofd biedt* » ! Laten wij tenslotte niet vergeten dat Jezus, « **recht op aan de rechterhand van God** », volgens het visioen van Sint-Stefanus (Hand. 7, 56), nog vrijuit kan « **prediken** » aan de miljarden zielen die voor zijn hemelse troon verschijnen zonder tijdens hun sterfelijk leven ooit iets gehoord te hebben over de blijde Boodschap. Dit onderhoud, dit toelatingsexamen, dit laatste heilsaanbod aan de zielen van de heidenen door Jezus zelf, is een geruststellend toekomstbeeld... Want er is geen oordeel mogelijk zonder de verkondiging van het geloof.

HIJ ZIT AAN DE RECHTERHAND VAN DE VADER

De Heer is ten hemel gevaren en sindsdien is Hij de meester van de aarde en de opperste rechter van de volkeren, « **Heer der heren en Koning der koningen** ». Heel de geschiedenis daarvoor werd al geregeerd door God, « *met sterke hand en gestrekte arm* », om uit te monden in Christus en in de vestiging van zijn Rijk. Nu is Hij zelf de nieuwe en eeuwige « **Rechter** » en « **Koning** », die de wereld moet regeren « *met een ijzeren roede* ». Zoals de Rechters uit het Oude Testament, Gedeon, Jephta en Samson, zoals Mozes de Wetgever, zoals de koningen David, Salomon, Ezechias, Josias, zijn voorvaders, regeert Jezus over zijn heilig Volk en leidt Hij glorieus de gevechten van God.

Hijzelf kondigde de val van Jeruzalem aan als de openbaring van zijn glorie en ook reeds als een voorteken van zijn terugkeer als overwinnaar (Matth. 16, 27-28 ; 23, 39 ; 24, 30 ; 26, 64). De Apocalyps kondigde een tweede ondergang aan : de val van het grote Babylon, het heidense Rome, als een goddelijke wraak voor het bloed van de martelaren...

De terugkeer van Jezus als Rechter, die de vervolgde rechtvaardigen ter hulp komt en de goddelozen die tegen Hem samenheulen neerslaat, heeft al plaats gehad en zal nog plaats vinden op talrijke momenten van de geschiedenis. Zo zal Hij van overwinning tot overwinning zijn wereldheerschappij vestigen en over alle volkeren op de aarde heersen, zodat de profetieën vervuld worden.

VANDAAR ZAL HIJ KOMEN OORDELEN DE LEVENDEN EN DE DODEN

Tenslotte zal op het einde van de tijden een einde komen aan de huidige wereld en aan haar geschiedenis. De aarde zal vergaan en de hemelen zullen dooreen-

geschud worden. Dan « **zal de Mensenzoon op de wolken des hemels komen met grote macht en majesteit** » (Matth. 24, 30), om levenden en doden te oordelen.

Met *levenden en doden* wordt bedoeld : zij die op dat ogenblik nog in leven zullen zijn en zij die uit hun graf zullen verrijzen, de levende zielen en de dode zielen, de rechtvaardigen en de goddelozen.

Het oordeel zal uitgesproken worden door de Mensenzoon, Jezus Christus, volgens zijn Waarheid, zijn Wil, zijn Wet. Vanuit zijn Hart zal het besluit tot redding uitgaan voor hen die in zijn Naam geloofd hebben, die zijn Rijk verwacht hebben, die zijn voorschriften bemind hebben. En evenzo zal Hij zijn veroordeling uitspreken over hen die Hem niet ontvangen hebben in het

geloof, die zijn Rijk niet aanvaard hebben in de hoop, die zijn heiligen niet opgenomen hebben in de naastenliefde. « **Weg van mij, gij allen, die ongerechtigheid doet !** » (Lc. 13, 27).

Dan zal er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zijn. Alles zal hernieuwd worden en Onze Heer Jezus Christus zal zijn Koninkrijk aanbieden aan zijn Vader.

Het christelijk leven bestaat er in zichzelf voor te bereiden op het verschijnen vóór God, in de praktijk van de sacramenten, in angst en beven, maar ook in de hoop op de goddelijke barmhartigheid. « **Ik heb slechts één ziel, en die moet ik redden !** »

[wordt vervolgd]

